

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування**

РЕНТЮК Євген Вікторович

УПРАВЛІННЯ ВИБОРЧИМ ПРОЦЕСОМ В УКРАЇНІ
Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи на здобуття наукового ступеня
магістра публічного управління

Миколаїв – 2020

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету та основні завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, висвітлено наукову новизну і практичне значення виконаної роботи. Вибори є одним з основних елементів демократії та визначають засади державотворення в сучасному світі. У Конституції України зазначається, що вибори відбуваються на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування, гарантуючи виборцям вільне волевиявлення. Роль держави в цьому контексті визначається зобов'язаннями створити належні умови для надання усієї потрібної інформації і, відповідно, здійснення компетентного вибору.

Однак досвід виборчих кампаній свідчить, що вибір громадян здебільшого здійснюється за умов обмеженої інформації, в стислі терміни, під впливом емоцій. Такий вибір не може претендувати на визнання його компетентним. Ця ситуація дає підстави говорити про те, чи є вибір у такій ситуації взагалі, чи рішення власне таке, що належить виборцеві, а не нав'язане ззовні за допомогою маніпулятивних методів. В цьому полягає науковий інтерес до теми електорального процесу в Україні.

Також актуальними і поки що недостатньо з'ясованими є проблеми, пов'язані з виборчими процесами у суспільствах трансформаційного типу, до яких належить й наша країна. Роль держави в управлінні електоральним процесом полягає створенні умов для проведення вільних і прозорих виборів, які є важливим фактором утвердження демократії, довіри до її інститутів, політичної толерантності та консолідації українського народу.

Динамічні зміни у вітчизняному виборчому законодавстві, слабкий розвиток інституту громадянського суспільства, неоднозначність у тлумаченні основних категорій виборчого процесу, відсутність системного аналізу чинників та умов проведення чесних і прозорих виборів стримують розвиток демократичних принципів організації виборчого процесу, що відображається необхідності державної політики щодо удосконалення виборчого процесу.

Таким чином, необхідність запобігання порушення виборчого законодавства та врегулювання виборчого процесу висуває перед органами державної влади завдання, вирішення яких значною мірою залежить від досліджень державної політики щодо удосконалення виборчого процесу. При цьому слід враховувати специфіку вітчизняної виборчої сфери, яка полягає, насамперед, у зловживанні адміністративним ресурсом та галузевому принципі побудови виборчого права і зумовлює потребу в особливих

концептуальних підходах до розроблення шляхів вдосконалення державного управління виборчим процесом.

На сьогодні дослідження проблем управління виборчим процесом є визначальними для багатьох вітчизняних і російських дослідників. Зокрема, виборчі кампанії як складові виборчого процесу вивчають В.Бебик, Л.Кочубей, О.Петров, В.Полторац, І.Поліщук. Використання різноманітних технологій та менеджмент виборчих кампаній є предметом досліджень таких науковців, як Т.Ляпина, М.Мельник, І.Фетеску. Конституційні та нормативно-правові засади виборчих кампаній досліджують В.Токовенко, І.Кресіна, Є.Перегида, С.Телешун, О.Тодика.

Велику цінність для вивчення електоральних процесів в контексті трансформаційних перетворень в Україні становлять роботи вітчизняних соціологів, в яких не лише опрацьовано широку емпіричну базу, але й поставлено низку важливих питань щодо взаємозв'язку виборчого процесу (або виборчої системи) із розвитком політичної системи в цілому. Зокрема, актуальними в цьому сенсі є дослідження Є.Головахи, О.Вишняка, Н.Паніної, Л.Шангіної.

Ці дослідження є значним внеском у теорію, методологію та практику виборчого процесу. Водночас, проблематика ролі державної політики щодо удосконалення виборчого процесу та вироблення демократичних засад поки що обмежена розглядом незначного кола часткових проблем. З огляду на вищезазначене тема магістерської роботи видається **актуальною**.

Мета і завдання дослідження. Мета магістерської роботи полягає у комплексному дослідженні державного регулювання електорального процесу в Україні та обґрунтуванні шляхів його удосконалення.

Для досягнення мети були поставлені такі **завдання**:

- систематизувати наукові праці з державного управління виборчим процесом;
- проаналізувати основні засади державного регулювання в цій сфері, з'ясувати зміст та уточнити базові поняття і терміни магістерського дослідження;
- дослідити проблеми виборчого законодавства України;
- з'ясувати та проаналізувати основні причини виникнення проблем, які спричиняють необхідність удосконалення виборчого процесу;
- обґрунтувати шляхи удосконалення виборчого процесу в Україні.

Об'єкт дослідження – виборчий процес в Україні.

Предмет дослідження – державне регулювання виборчого процесу в Україні.

Гіпотеза дослідження базується на припущенні, що існують шляхи удосконалення виборчого процесу в Україні, завдяки чому можна досягти рівноправності усіх суб'єктів виборчого процесу, доступності інформації, підвищення правової культури виборців, демократичності та чесності виборів.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою дослідження слугували положення сучасної теорії державного управління, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених з питань виборчого права, регулювання діяльності засобів масової інформації, фінансових аспектів електорального процесу тощо.

Для реалізації мети й завдань дослідження в роботі використано ряд загально наукових і спеціальних методів дослідження: за допомогою аналітичного методу здійснено відбір наукової інформації за темою магістерської роботи; використання історичного методу дозволило розглянути часову динаміку розвитку виборчого законодавства; застосування системного підходу забезпечило теоретичне узагальнення наукових концепцій, емпіричних даних та досліджень вітчизняних і зарубіжних вчених, присвячених впливу держави на виборчий процес та державної політики в цій сфері; застосування методу аналізу та синтезу слугувало для вивчення окремих складових державної політики щодо удосконалення виборчого процесу.

У процесі дослідження здійснено аналіз законодавчих та інших нормативно-правових актів, прийнятих відповідними органами державної влади України стосовно виборчого процесу, а також джерельний аналіз філософської, політологічної, юридичної і соціологічної літератури.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що вони в комплексі сприяють вирішенню наукової проблеми вивчення державного регулювання виборчого процесу в Україні.

Структура і обсяг магістерської роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел. Повний обсяг роботи складає 84 сторінки. Список використаної літератури містить 88 джерел.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У першому розділі «**Науково-теоретичні засади дослідження виборчого процесу**» основна увага зосереджена на теоретичних та методологічних процесах організації та проведення виборів в Україні, а також аналізі джерельної бази дослідження щодо управління виборчими

процесами.

У підрозділі 1.1. «Виборчий процес: основні поняття і терміни» Встановлено, що під терміном «виборчий процес» розуміється процес взаємопов'язаних та послідовних дій з висунення, агітації, голосування за політичні партії (кандидатів), персональний та структурний склад яких формується вираженням волі тієї частини населення, яка за законодавством вважається достатньою для визнання результатів виборів легітимними і в результаті якого здійснюється відновлення та створення політичних інститутів, що забезпечують наступність владних структур у ході реалізації виборчих демократичних процедур.

Виборчий процес складається з таких основних етапів: висунання кандидатів у депутати; утворення виборчих комісій; реєстрація кандидатів у депутати; проведення передвиборної агітації; утворення спеціальних виборчих дільниць, що існують на тимчасовій основі; складання списків виборців, їх перевірка та уточнення; голосування; підрахунок голосів виборців та встановлення підсумків голосування; встановлення результатів виборів депутатів та їх офіційне оприлюднення; припинення повноважень окружних та дільничних виборчих комісій.

Підрозділ 1.2. «Державна політика в сфері управління виборчим процесом» Аналізуючи науково-теоретичні дослідження державного регулювання щодо удосконалення електорального процесу, визначено, що потреба в багатовимірних принципах, підходах та інструментарії зумовлена тим, що суспільно-політичні проблеми набувають більш комплексного характеру, а також ускладненням процесу ухвалення рішень, у якому сьогодні беруть участь не тільки державні актори, а й групи тиску, суспільні об'єднання, місцеві співтовариства тощо. Також в ході аналізу науково-теоретичних засад дослідження визначено важливість особливостей розвитку виборчої системи, які дають можливість судити про тенденції і перспективи розвитку демократії в країні. При виробленні політики удосконалення виборчого процесу необхідно брати до уваги, що виборча система є певним сегментом політичного поля, в якому розгортається комплекс електоральних відносин, взаємодій між основними акторами і агентами. Аналіз категорії «державна політика» відносно удосконалення виборчого процесу дозволив визначити, що основними її цілями можна визначити власне удосконалення існуючого виборчого процесу, тобто окреслення найбільш гострих практичних проблем при проведенні виборів та обґрунтування шляхів їх вирішення.

Підрозділ 1.3. «Методологія досліджень виборчого процесу» Виявляє свою доцільність застосування методології «воронки причинності»,

яка ґрунтується на здійсненні політичного аналізу факторів виборчого процесу від макро- до мікрорівнів. Виділяється п'ять таких факторів політичного аналізу виборчого процесу: зовнішні чинники; загальнонаціональні чинники; регіональні чинники; фактор малих соціальних груп, до яких належать громадяни; індивідуально-психологічні характеристики регіонального електорату. Такий підхід у комплексі відбиває всю складність виборчого процесу, що виявляє свою актуальність і в нашій магістерській роботі.

У другому розділі «Сучасний стан державного регулювання виборчого процесу в Україні» розглянуто основні нормативно-правові та організаційні засади проведення виборів в Україні, досліджено та проаналізовано основні характеристики виборчих процесів та їх особливості в Україні.

У підрозділі 2.1. «Нормативно-правові засади державної політики в сфері виборчого процесу в Україні» проаналізовано нормативно-правові засади організації виборчого процесу в Україні і встановлено, що усі стадії процесу регулюються правовими нормами: Конституцією України, Законом України «Про Державний реєстр виборців», Виборчим кодексом України. Водночас норми закону не виключають й не попереджають порушення виборчого процесу, які відбуваються щоразу під час чергових виборів. І це попри те, що в Україні є ціла низка норм, які передбачають відповідальність за порушення виборчих прав громадян та використання адміністративного ресурсу. Поряд із недосконалістю чинного законодавства такої ситуації сприяє також зайнятість більшої частини виборців у «тіньовій» економіці та корупція. Щодо непрямих форм використання адміністративного впливу на виборчий процес, таких як використання службових обов'язків з агітаційною метою чи використання інтелектуальних, інформаційних ресурсів виконавчої влади, то розробити ефективні законодавчі норми на сучасному етапі достатньо складно.

У підрозділі 2.2. «Основні характеристики виборчих процесів в Україні» систематизовано основні порушення виборчого процесу: порушення правил передвиборчої агітації, «чорний піар»; порушення в роботі виборчих комісій; участь та вплив посадових осіб на електорат та хід виборчого процесу або так зване використання адміністративного ресурсу; підкуп виборців; залучення неповнолітніх до передвиборчої агітації. Також виявляються порушення власне у день голосування, до яких віднесено: махінації зі списками виборців; масові проблеми у виборчих дільницях, що розташовувались у медичних закладах; створення перешкод для роботи виборчих дільниць після їх закриття, вкидання додаткових бюлетенів після

закриття виборчих дільниць; хакерські атаки – це атаки на веб-ресурси громадських організацій, які ведуть моніторинг виборчих порушень; голосування за інших осіб.

У третьому розділі «Шляхи удосконалення державного регулювання виборчого процесу в Україні» визначаються та обґрунтовуються основні напрями удосконалення державного регулювання виборчого процесу в нашій країні, проаналізовано також зарубіжний досвід та визначені напрями та можливості його адаптації в нашій країні.

У підрозділі 3.1. «Удосконалення виборчого законодавства» визначено, що серед шляхів удосконалення виборчого процесу було виділено основні, які стосуються удосконалення законодавства в цій сфері, посилення відповідальності за порушення виборчого законодавства.

Необхідне системне прийняття змін та доповнень до всіх законів про вибори; прийняття відповідних змін до виборчих законів пакетом; уніфікацію положень законопроектів, встановивши чисельні та кількісні показники тощо. Також необхідно передбачити у виборчому законодавстві положення щодо недопущення внесення змін та доповнень до відповідних нормативно-правових актів під час виборчого процесу або незадовго до нього.

Доцільним є видання ЦВК України єдиних методичних рекомендацій щодо порядку складання, процедури подання та зразків відповідних документів. Потрібно застосовувати механізм оновлення єдиної загальнодержавної бази даних та можливостей внесення змін, що стосуються будь-якої адміністративної одиниці країни.

Необхідно закріпити положення про невтручання у діяльність відповідних комісій, а й виокремити таку норму: будь-який вплив на виборчу комісію є неприпустимим і розцінюється як пряме втручання у її діяльність, що переслідується за законом, передбачивши в ній адміністративну та кримінальну відповідальність.

Передбачити звітування учасників виборчих перегонів про вартість виготовлення аудіо - та відео політичної реклами, що врегулює питання в правовому полі.

Оперативні дії з посиленням відповідальності у чинному законодавстві за злочини у сфері виборчого права дали б зовсім інші результати, насамперед із виявлення виконавців підкупу виборців та замовників. Необхідно конкретизувати адміністративну та кримінальну відповідальність передбачену законодавством України.

У підрозділі 3.2. «Електронний супровід виборчих процесів» встановлено, що одним зі шляхів поліпшення виборчого процесу виявляється запровадження електронного голосування, що значно сприятиме подоланню

фальсифікацій та інших порушень. Така система надає можливість проголосувати дистанційно, тобто відвідання виборчої дільниці стає необов'язковим, що суттєво знижує ризики тиску на волевиявлення і підвищує достовірність вибору. Ця система надає можливість уникнути таких явищ, як підробка бюлетенів, спотворення перерахованих бюлетенів з метою зробити їх фіктивними і багато чого іншого.

До переваг електронної системи належать також збільшення кількості молодих виборців, які будуть готові брати участь у виборах з використанням інформаційних технологій; цей процес більш зручний для інвалідів; підрахунок голосів більш точний і швидкий; його можна спостерігати у реальному режимі.

У підрозділі 3.3. «Фінансування електоральних процесів» проаналізовані засади фінансування виборчих кампаній та їх удосконалення. Зобов'язання щодо надання звітів покликано зробити процес фінансування виборчих кампаній прозорим і дозволяє порівняти рівні реальних затрат на передвиборну агітацію та надходжень до фонду.

Також існує проблема фінансування відповідних суб'єктів до їх висування та реєстрації. І якщо питання матеріальної та фінансової підтримки політичним партіям регулюється Законом України «Про політичні партії в Україні» (зокрема розділом 4), то щодо кандидатів питання дещо неоднозначне.

Адже, з одного боку, отримання «потенційними» кандидатами коштів до їх реєстрації територіальною виборчою комісією не є саме по собі порушенням виборчого законодавства.

З іншого – таке «завчасне» отримання матеріальної та фінансової підтримки дозволить уникнути встановлених ВК України обмежень щодо формування виборчих фондів, – кошти будуть перераховані як власні кошти кандидата.

ВИСНОВКИ

Проведення дослідження показало, що зберігається необхідність в розробці та реалізації державної політики щодо удосконалення виборчого процесу в Україні, яка в своїй основі містить конкретні шляхи удосконалення виборчого процесу в державі, завдяки чому можна досягти рівноправності усіх суб'єктів виборчого процесу, прозорості фінансування політичних партій і блоків, доступності інформації, підвищенні правової культури виборців, демократичності та чесності виборів. Таким чином, гіпотеза магістерської роботи доведена.

Виконання завдань дослідження дозволило досягти мети роботи щодо

комплексного вивчення державної політики в сфері виборчого процесу та обґрунтувати шляхи її удосконалення, а також дійти наступних висновків та пропозицій.

1. Узагальнено напрацювання з державного управління виборчим процесом і визначено, що основним методом у сучасних дослідженнях електоральних процесів є критичний мультипліцизм. Основною цього методу є теза про те, що аналітики мають використовувати безліч вимірів, методів, інструментів, джерел інформації та можливостей комунікації. Потреба в багатовимірних принципах, підходах та інструментарії зумовлена тим, що суспільно-політичні проблеми набувають більш комплексного характеру, а також ускладненням процесу ухвалення рішень, у якому сьогодні беруть участь не тільки державні актори, а й групи тиску, суспільні об'єднання, місцеві співтовариства тощо.

Наступним методом є застосування «воронки причинності», яка ґрунтується на здійсненні політичного аналізу п'яти факторів виборчого процесу: зовнішні чинники; загальнонаціональні чинники; регіональні чинники; фактор малих соціальних груп, до яких належать громадяни; індивідуально-психологічні характеристики регіонального електорату.

2. Проаналізовано основні проблемні питання державної політики в сфері удосконалення управління виборчим процесом, що дало змогу визначити такі її основні загальні характеристики: політика має бути когерентною; політика повинна мати чітку ієрархію; політика повинна мати повноцінний інструментарій. Ключовими елементами державної політики визначено дії влади; реакція на реальні життєві потреби чи проблеми; орієнтованість на досягнення цілі; курс дій; рішення щось робити або рішення нічого не робити; здійснення одним гравцем або групою гравців; обґрунтування дій; ухвалені рішення. Таким чином, щодо державної політики удосконалення виборчого процесу в Україні цілями можна визначити власне удосконалення існуючого виборчого процесу, тобто окреслення найбільш гострих практичних проблем при проведенні виборів та обґрунтування шляхів їх вирішення.

3. З'ясовано зміст та уточнено базові поняття магістерського дослідження: під терміном «виборчий процес» розуміється процес взаємопов'язаних та послідовних дій з висунення, агітації, голосування за політичні партії (кандидатів), персональний та структурний склад яких формується вираженням волі тієї частини населення, яка за законодавством вважається достатньою для визнання результатів виборів легітимними і в результаті якого здійснюється відновлення та створення політичних

інститутів, що забезпечують наступність владних структур у ході реалізації виборчих демократичних процедур.

Виборчий процес складається з таких основних етапів: висування кандидатів у депутати; утворення виборчих комісій; реєстрація кандидатів у депутати; проведення передвиборної агітації; утворення спеціальних виборчих дільниць, що існують на тимчасовій основі; складання списків виборців, їх перевірка та уточнення; голосування; підрахунок голосів виборців та встановлення підсумків голосування; встановлення результатів виборів депутатів та їх офіційне оприлюднення; припинення повноважень окружних та дільничних виборчих комісій.

4. Розкрито особливості виборчого законодавства України на основі аналізу його розвитку і встановлено, що усі стадії процесу регулюються в основному такими правовими нормами: Конституцією України, Виборчим Кодексом України, Законом України «Про Державний реєстр виборців».

Водночас норми закону не виключають й не попереджають порушення виборчого процесу, які відбуваються щоразу під час чергових виборів.

5. З'ясовано та проаналізовано основні причини виникнення проблем, які спричиняють необхідність удосконалення виборчого процесу: порушення правил передвиборчої агітації, «чорний піар»; порушення в роботі виборчих комісій; участь та вплив посадових осіб на електорат та хід виборчого процесу або так зване використання адміністративного ресурсу; підкуп виборців; залучення неповнолітніх до передвиборчої агітації.

Також виявляються порушення власне у день голосування, до яких віднесено: махінації зі списками виборців; створення перешкод для роботи виборчих дільниць після їх закриття, вкидання додаткових бюлетенів після закриття виборчих дільниць; хакерські атаки – атаки на веб-ресурси громадських організацій, які ведуть моніторинг виборчих порушень; голосування за інших осіб.

6. Обґрунтовано шляхи удосконалення виборчого процесу в Україні, які полягають в удосконаленні законодавства в цій сфері, посиленні відповідальності за порушення виборчого законодавства і запровадженні електронної системи голосування.

Удосконалити ефективність виборчого законодавства в Україні видається доцільним шляхом застосування комплексного підходу та уніфікувати положення виборчого законодавства. Необхідне системне прийняття змін та доповнень до всіх законів про вибори; прийняття відповідних змін до виборчих законів пакетом; уніфікацію положень законопроектів, встановивши чисельні та кількісні показники тощо. Часові і

кількісні положення, ідентичні одне до одного, ставатимуть звичними для учасників виборчих перегонів, виборців і членів комісій, що певною мірою спростить реалізацію положень виборчого законодавства завдяки впровадженню тотожних часових відрізків різних етапів виборчого процесу й основних кількісних показників.

Доцільним є видання ЦВК України єдиних методичних рекомендацій щодо порядку складання, процедури подання та зразків відповідних документів. Потрібно застосовувати механізм оновлення єдиної загальнодержавної бази даних та можливостей внесення змін, що стосуються будь-якої адміністративної одиниці країни.

Необхідно закріпити положення про невтручання у діяльність відповідних комісій, а й виокремити таку норму: будь-який вплив на виборчу комісію є неприпустимим і розцінюється як пряме втручання у її діяльність, що переслідується за законом, передбачивши в ній адміністративну та кримінальну відповідальність.

Передбачити звітування учасників виборчих перегонів про вартість виготовлення аудіо-та відео політичної реклами, що врегулює питання в правовому полі.

Необхідно конкретизувати адміністративну та кримінальну відповідальність передбачену законодавством України. Багато положень виборчого законодавства, які були спрямовані на забезпечення чесності та прозорості процесу, на жаль, не реалізовані. Доцільно скористатися досвідом таких країн, як Польща, Румунія, Македонія та інших, де безпосередньо у виборчих законах виписані санкції за їх порушення.

7. Одним зі шляхів поліпшення виборчого процесу виявляється запровадження електронного голосування, що значно сприятиме подоланню фальсифікацій та інших порушень. В Україні діє єдина інформаційно-аналітична система «Вибори», основне призначення якої є інформатизація процесів, що здійснюються у ході підготовки і проведення виборів та референдумів в Україні та діяльності ЦВК і виборчих комісій. Вона здатна вирішальним чином вплинути на результати виборів, оскільки первісна інформація, на яку орієнтуються учасники виборів і суспільство в цілому, надається публічно через сервер ЦВК.

Ця система надає можливість уникнути таких явищ, як підробка бюлетенів, спотворення перерахованих бюлетенів з метою зробити їх фіктивними і багато чого іншого. До переваг електронної системи належать також збільшення кількості молодих виборців, які будуть готові брати участь у виборах з використанням інформаційних технологій; цей процес

більш зручний для інвалідів; підрахунок голосів більш точний і швидкий; його можна спостерігати у реальному режимі. Разом з цим необхідно враховувати та передбачати ризики недовіри частини виборців цій системі.

Суттєво змінилися норми фінансування виборчих кампаній, за порушення законодавства та фінансові махінації передбачається відповідальність як адміністративна, так і кримінальна, протягом виборчого процесу 2020 було зафіксовано випадки як адміністративної, так і кримінальної відповідальності.

АНОТАЦІЯ

В магістерській роботі систематизовано наукові праці з державного управління виборчим процесом; проаналізовано основні засади державного регулювання в цій сфері, з'ясовано зміст та уточнено базові поняття і терміни магістерського дослідження; досліджено проблеми виборчого законодавства України; також приділено увагу основним причинам виникнення проблем, які спричиняють необхідність удосконалення виборчого процесу; на сонові системного аналізу обґрунтовано шляхи удосконалення державного регулювання виборчого процесу в Україні.

Ключові слова: виборчий процес, електоральний процес, вибори, виборчі системи, місцеві вибори, Виборчий кодекс, електронне голосування.

ANNOTATION

The experience of election campaigns shows that the choice of citizens is mostly carried out in conditions of limited information, in a short time, under the influence of emotions. Such a choice cannot claim to be competent. This situation gives grounds to talk about whether there is a choice in such a situation at all, or the decision is actually one that belongs to the voter, and not inspired from the outside by manipulative methods. This is the scientific interest in the topic of the electoral process in Ukraine. Problems related to electoral processes in transformational societies, to which our country belongs, are also relevant and insufficiently clarified. The role of the state in the management of the electoral process is to create conditions for free and transparent elections, which are an important factor in establishing democracy, trust in its institutions, political tolerance and consolidation of the Ukrainian people. Dynamic changes in domestic electoral legislation, weak development of civil society, ambiguity in the interpretation of the main categories of the electoral process, lack of systematic analysis of factors and conditions for fair and transparent elections hinder the development of democratic principles of the electoral process. Thus, the need to

prevent violations of electoral legislation and regulate the electoral process poses challenges to public authorities, the solution of which largely depends on research on public policy to improve the electoral process.

Key words: election process, electoral process, elections, electoral systems, local elections, Electoral Code, electronic voting.